

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

МАТЕРІАЛИ

100 – ї

підсумкової наукової конференції

професорсько-викладацького персоналу

Вищого державного навчального закладу України

«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

11, 13, 18 лютого 2019 року

(присвячена 75 - річчю БДМУ)

Чернівці – 2019

УДК 001:378.12(477.85)

ББК 72:74.58

М 34

Матеріали 100 – ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», присвяченої 75-річчю БДМУ (м. Чернівці, 11, 13, 18 лютого 2019 р.) – Чернівці: Медуніверситет, 2019. – 544 с. іл.

ББК 72:74.58

У збірнику представлені матеріали 100 – ї підсумкової наукової конференції професорсько-викладацького персоналу вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет», присвяченої 75-річчю БДМУ (м.Чернівці, 11, 13, 18 лютого 2019 р.) із стилістикою та орфографією у авторській редакції. Публікації присвячені актуальним проблемам фундаментальної, теоретичної та клінічної медицини.

Загальна редакція: професор Бойчук Т.М., професор Івашук О.І., доцент Безрук В.В.

Наукові рецензенти:

професор Братенко М.К.

професор Булик Р.Є.

професор Гринчук Ф.В.

професор Давиденко І.С.

професор Дейнека С.Є.

професор Денисенко О.І.

професор Заморський І.І.

професор Колоскова О.К.

професор Коновчук В.М.

професор Пенішкевич Я.І.

професор Сидорчук Л.П.

професор Слободян О.М.

професор Ткачук С.С.

професор Тодоріко Л.Д.

професор Юзько О.М.

д.мед.н. Годованець О.І.

ISBN 978-966-697-543-3

© Буковинський державний медичний
університет, 2019

одиниця може набути функцію терміна. Отже зміна семантики загальнонавчаних слів як засіб творення нових ТО є закономірним процесом, таким що пов'язаний з мовною економією у номінуванні. Терміни, утворені в лексико-семантичний спосіб, подвійно термінологізовані ЛО і виступають як альтернатива складеним термінам. Підтримуємо точку зору науковців (В.В.Левицький та ін.) щодо вмотивованості загальнонавчаних слів у функції термінів і їхньої здатності бути дефінітивними та індикаторами значення. Змістові зв'язки, що надають загальнонавчаним лексикі термінологічного значення, дають підстави набуття національного вираження. Межу між семантичним впливом іншої мови та самостійним розвитком багатозначності визначити складніше, ніж між словотвірним калькуванням і появою нових словотвірних інновацій.

Лексикографічні джерела, які підлягали дослідженню містять в німецькій і українській мовах подібну семантичну вмотивованість і становлять за походженням термінологізовані загальнонавчани ЛО. Значна частина цих відповідників є абстрактними назвами, одиницями загальнонаукової лексики які властиві суміжним з фармацією фаховим мовам; свого вузького галузевого значення вони набувають лише за умови синтагматичного уточнення у підмові: *kurative Dosis* – лікувальна доза. За ступенем самостійної спроможності до номінації серед досліджуваних ТО з близькою семантичною вмотивованістю самостійно виконувати термінологічну функцію є випадки опосередкованої номінації, коли таке функціонування можливе лише в складі терміносполук (синсемантичні терміни). Найчисельнішу таку групу термінів становлять прикметники, які реалізують своє нове термінологічне значення, лише спираючись на іменник, який конкретизує нове термінологічне значення *tägliche Einzeldosis* – щоденна одноразова доза. За характером змін семантики загальнонавчаної лексики німецькі фармацевтичні терміни і їхні українські еквіваленти можна поділити на дві групи: це ТО фахове значення яких набулось після термінологізації семантики загальнонавчаного слова: *Wirkung, Effekt, Symptom, Mittel*, другу групу становлять терміни-метафори, антропоморфні номінації: *Darmschleif, Blutbahn, Botkin's Krankheit*. Розглядаючи проблеми щодо питання, чи свідчать семантичні паралелі про калькування чи запозичення значень, ми звертаємо увагу на екстралінгвістичні чинники розвитку фармацевтичної науки і їхній вплив на становлення формування і динамічний розвиток її терміносистеми.

Наявність семантичних паралелей ми пов'язуємо з самостійним розвитком досліджуваних ТС, беручи до уваги лінгвокогнітивні основи з наслідками семантичного калькування і запозичення.

Синиця В.Г.

ОРНІТОЛОГІЧНИЙ КОМПОНЕНТ ЯК СКЛАДОВА ЧАСТИНА ЛАТИНСЬКИХ КЛІНІЧНИХ ТЕРМІНІВ

Кафедра іноземних мов

*Вищий державний навчальний заклад України
«Буковинський державний медичний університет»*

Дослідження латинської медичної термінології засвідчує, що упродовж усього періоду існування медицини як науки для вербальної кодифікації медичних понять використовувалися різноманітні продуктивні і не зовсім продуктивні словотвірні ресурси. До основних структурних напрямків медичного термінотворення відносяться: терміни-однослови, терміни-композиції, терміни-словосполучення. Пильне вивчення кожного з цих напрямків уможливило виокремлення специфічних термінотвірних моделей, тенденцій і закономірностей функціонування латинських медичних термінів з урахуванням їх семантичних особливостей, зокрема явища вторинної номінації. Одним із значущих способів вторинного називництва є асоціативний принцип. На сьогоднішній день структурно-семантичні аспекти номінації латинських клінічних термінів з використанням зоонімів чи зооморфом у складі асоціативних термінів і термінологічних словосполучень є актуальним і

потребує прицільного дослідження, оскільки дасть змогу поглиблено прослідкувати проблему відповідності терміна науковому концепту.

Поява терміна орнітологія пов'язана з іменем італійського дослідника Ulisse Aldrovandi (народився 11 вересня 1522 року, помер 4 травня 1605 року), автора енциклопедії «Ornithologiae, hoc est de avibus historiae libri XII». Однак перший опис понад 170 видів птахів належить давньогрецькому вченому Aristoteles (384-322 рр. до н.е.), тому не дивно, що серед латинських клінічних термінів в якості термінотворчого компонента знаходимо назви птахів і грецького і латинського походження. Презентаційну вибірку проведено на матеріалі доступних нам лексикографічних джерел, досліджуючи етимологію термінів ми зверталися до латинсько-російського словника І. Дворецького.

Структурне дослідження відібраного фактичного матеріалу уможливило виокремлення таких підгруп: *власне назви птахів*, які внаслідок певних асоціацій вживаються в медичній термінології у специфічному, зрозумілому тільки фахівцям, значенні. Для прикладу розглянемо термін *ptica* (від латинського *picus*, ae f - сокола), під яким сучасна медицина розуміє «збочений апетит, нав'язливе бажання їсти нехарчові продукти; спостерігається у вагітних жінок, деяких хворих з дефіцитом заліза або цинку, у дітей; класифікується як рідкісне психічне порушення». Назву співвідносять з птахом соколою, яка, за спостереженням людей, часто тримає у дзьобі предмети, непридатні для споживання, зокрема, блискучі предмети; *однослівні деривати*, у яких орнітологічний компонент латинського чи грецького походження перебуває у препозиції. Утворюються ці терміни за моделлю «основа слова, що позначає найменування певного птаха + суфікс грецького походження – *ismus*, *-iasis/-osis* або *-itis*. Напр., *psittacosis* (гр. *ψιττακος* - папуга) - гостре інфекційне захворювання, яке передається від папуг людині; протікає подібно до грипу, з раптовим початком та високою температурою; *двослівні терміни*, де назва птаха посідає постпозицію і відіграє функцію неузгодженого означення: *rhythmus coturnicis* (лат. *coturnix*, *icis* f - перепілка), *phenomenon picis* (лат. *picus*, *i m* - дятел), *symptoma hirundinis* (лат. *hirundo*, *inis* f - ластівка), *figura papilionis* (лат. *papilio*, *onis* f - метелик). Усі ці терміни утворені шляхом вторинної номінації, за основу взято акустичну (*rhythmus coturnicis*, *phenomenon picis*) та візуальну характеристики (*symptoma hirundinis*, *figura papilionis*).

Скакун І.О.

КОНЦЕПЦІЯ ЛЮДИНОМІРНОСТІ В СУЧАСНІЙ КАРТИНІ СВІТУ

Кафедра психології та філософії

Вищий державний навчальний заклад України

«Буковинський державний медичний університет»

Маючи світоглядний характер, питання про місце людини в історично мінливій картині світу, по-різному формулювалось і розв'язувалось у контексті певних методологічних настанов, але ніколи не вважалось другорядним. Понад те, людина завжди (явно чи неявно) була центральною філософською проблемою. Для сучасної філософії та методології науки антропоцентризм актуальний у зв'язку з черговим антропологічним поворотом, а також особливостями становлення постнекласичної науки, яка дедалі більшою мірою виявляє свої людиномірні-ціннісні засади.

Постнекласична парадигма, ґрунтуючись на ідеї єдності природничо-наукового, гуманітарно-наукового та науково-технічного знання, тяжіє до осмислення складних людиномірних систем, що саморозвиваються. Особливості сучасних стратегій наукового пізнання неможливо осмислити виключно в межах суб'єкт-об'єктної взаємодії та соціокультурної детермінованості. В структурі наукової аргументації та в процедурах конституювання наукових істин неминуче присутній аксіологічний аспект.

Наукова діяльність у постнекласичну добу глибоко вплетена в структуру соціуму, будь-яке наукове дослідження, незалежно від його первинних цілей та мотивів, позначається на житті суспільства. Наукове пізнання більше не може мислитися поза моральним і естетичним контекстом. Очевидно, що постнекласична наука є ціннісно